

Aleg 70

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie umieszczenia Muzeum etnograficznego w budynku dawnego seminarium duchownego św. Michała na Wawelu.

Wysoki Sejmie!

Założone w r. 1910 w Krakowie z inicjatywy Dra Juliana Tałko Hryncewicza i Seweryna Udzieli, Towarzystwo Muzeum etnograficznego zwróciło się w r. 1911 do Wydziału krajowego z prośbą o bezpłatne oddanie mu na pomieszczenie zbiorów muzealnych budynku po dawnym seminarium duchownym św. Michała na wzgórzu wawelskim, o udzielenie subwencji z funduszu krajowego na częściowe pokrycie kosztów wewnętrznej restauracji tego budynku, wreszcie o przeprowadzenie kosztem kraju restauracji zewnętrznej gmachu.

Krajowy Komitet dla restauracji król zamku na Wawelu, któremu Wydział krajowy udzielił powyższą prośbę do zaopiniowania, oświadczył się za oddaniem budynku poseminaryjnego Towarzystwu Muzeum etnograficznego, z tem zastrzeżeniem, że żadne przeróbki tego budynku nie mogą nastąpić bez zatwierdzenia przez komitet restauracji zamku.

Wydział krajowy, zawiadamiając Towarzystwo Muzeum etnograficznego o tej decyzji komitetu, zażądał — celem przedłożenia wniosku Wysokiemu Sejmowi — statutu organizacyjnego Towarzystwa, katalogu zbiorów, sprawozdania z dotychczasowej działalności, szczegółowego przedstawienia stanu finansowego Towarzystwa oraz, kosztorysu potrzebnych robót adaptacyjnych.

Polecenie Wydziału krajowego spełniło Towarzystwo dopiero obecnie, pismem z dnia 18. marca b. r., (LW. 48.133/1913), z którego podajemy ważniejsze szczegóły.

Według statutu celem Towarzystwa jest założenie i utrzymanie w Krakowie Muzeum etnograficznego przez gromadzenie wszelkich okazów muzealnych, wchodzących w zakres etnografii, oraz fachowej biblioteki. Katalog zbiorów wykazuje około 4.000 przedmiotów, zgrupowanych w kilkunastu działach: sprzęty i naczynia domowe — narzędzia gospodarskie i rzemieślnicze — stroje — instrumenta muzyczne — sztuka ludowa — przedmioty kultu — zabawki — modele — rysunki i fotografie.

Zbiory te powstały głównie drogą darowizny, a ofiarodawcami byli Polacy ze wszystkich ziem polskich. Ze zbiorów muzealnych korzystało wiele nauczycielek robót ręcznych i artystów dekoracyjnych; studia muzealne odbyli: prof. Maurizio ze Lwowa, p. Frankowski z Krakowa i inni.

Dla publiczności było Muzeum w r. 1912 otwarte przez 119 dni. W tym czasie zwiedziło je 622 osoby, oraz 12 wycieczek młodzieży szkolnej w liczbie 369 osób.

Fundusze Towarzystwa przedstawiają się bardzo skromnie. Według zamknięcia rachunków za rok 1912 wynosił dochód 2.792 K, rozchód zaś 1.748 K. Największą pozycyę wydatków stanowi czynsz za lokal (744 K).

W r. 1912 liczyło Towarzystwo Muzeum etnograficznego 6 członków założycieli i 66 członków zwyczajnych. Przewodniczącym Towarzystwa jest prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego Dr. Julian Talko Hryncewicz, kustoszem p. Seweryn Udziela. W skład wydziału wchodzi nadto pp. Ks. Franciszek Gabryel, jako zastępca przewodniczącego, Fr. Bujak jako skarbnik, Eugeniusz Kiernik jako sekretarz, Stanisław Estreicher i Kazimierz Żurawski.

W razie uzyskania na pomieszczenie Muzeum budynku poseminaryjnego zobowiązuje się Towarzystwo przeprowadzić przy pomocy zasiłku z funduszu krajowego, gminy m. Krakowa i społeczeństwa restauracyę wewnętrzną tego budynku w przeciągu lat dziesięciu, od chwili oddania mu gmachu w używanie zobowiązując się poświęcać na ten cel przez 10 lat około 4.000 K rocznie. Roboty restauracyjne miałyby być wykonane w porozumieniu z krajowym Komitetem restauracyi Wawelu.

Towarzystwo przedkłada kosztorys na wewnętrzną restauracyę budynku poseminaryjnego obliczony na kwotę 36.247 kor.

Według opinii zarządu Towarzystwa budynek poseminaryjny doskonale nadaje się na cele Muzeum etnograficznego. Gdy przeznaczenie go na inny cel wymagałoby najprawdopodobniej gruntownej, a więc kosztownej przeróbki, to adaptacye dla Muzeum byłyby bardzo drobne i polegałyby na przywróceniu do dawnego stanu kilku ubikacyi.

Wszystkich ubikacyi jest około 50, rozmieszczonych na 3 kondygnacyach (parter i 2 piętra). 11 z nich jest obszerniejszych — reszta, to małe pokoiki o jednym oknie, przeciętnie o powierzchni około 16 m. kw. Otóż te małe pokoiki nadawałyby się zdaniem Towarzystwa doskonale do urządzenia „wnętrz“ chat włościańskich poszczególnych grup etnograficznych, bez żadnych przeróbek.

Towarzystwo nie obawia się o brak materiału do zapełnienia tak obszernego lokalu, ponieważ liczy na to, że wiele instytucyi publicznych, posiadających zbiory kwalifikujące się do Muzeum etnograficznego odda je Towarzystwu z chwą, gdy Towarzystwo pozyska lokal odpowiedni, a także cały szereg osób prywatnych pragnie zbiory swe złożyć, bądź jako dar, bądź jako depozyt w Muzeum etnograficznym na Wawelu.

Wezwany przez Towarzystwo do wyrażenia opinii w sprawie przeniesienia Muzeum na Wawel Dr. Stan. Tomkowicz, c. k. konserwator zabytków sztuki i pomników historycznych, oświadczył, że nie miałby nic przeciw użyciu stojącego obecnie pustką budynku po dawnym seminaryum na cele nowopowstałego muzeum, co więcej uważa myśl tę za nader trafną i szczęśliwą. Dr. Stanisław Tomkowicz sądzi również, że salki i pokoje dawnego seminaryum wybornie nadają się na pomieszczenie zbiorów etnograficznych lub urządzenie wewnątrz mieszkań różnych typów, a zachowane tam stare stropy drewniane i szczegóły architektoniczne dadzą się, zdaniem ck. konserwatora, pogodzić z tem nowem użytkowaniem budynku, którego konserwacya przy takim jego przeznaczeniu zyskać tylko może.

Wydział krajowy uznaje istnienie Muzeum etnograficznego w Krakowie za potrzebę kulturalną i narodową i sądzi, że najstosowniejsze miejsce dla niego byłoby obok Muzeum Narodowego na Wawelu.

Oddanie gmachu poseminaryjnego Towarzystwu Muzeum etnograficznego należałoby, zdaniem Wydziału kraj., skutecznicić pod warunkami zbliżonymi do warunków, które Wysoki Sejm zastrzegł w uchwale swej z dnia 14. lutego 1912, oddając gminie m. Krakowa gmach szpitalny na Wawelu na pomieszczenie Muzeum Narodowego, jako najlepiej zabezpieczającymi prawa własności kraju.

W kwestyi żądanej subwencyi z funduszu krajowego na częściowe pokrycie kosztów rekonstrukcyi pomienionego budynku, zmuszony jest Wydział krajowy, ze względu na obecny niepomyślny stan finansowy kraju, wstrzymać się od postawienia wniosku, pozostawiając decyzyę w tym względzie Wys. Sejmowi.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm upoważnia Wydział krajowy do oddania Towarzystwu Muzeum etnograficznego w Krakowie na przeciąg lat dwudziestu budynku dawnego seminarjum duchownego św. Michała na Wawelu za opłatą czynszu rocznego w wysokości 1 (jednej) korony wyłącznie za pomieszczenie w tym budynku zbiorów Muzeum etnograficznego.

2) Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia z Towarzystwem Muzeum etnograficznego w Krakowie umowy z zastrzeżeniem:

a) że dzierżawa może być jednak w ciągu 20-letniego okresu rozwiązana za 3-letniem wypowiedzeniem i zwrotem kosztów wyłożonych przez Towarzystwo na urządzenie:

b) że tak wewnętrzna jak i zewnętrzna restauracja budynku wykonaną zostanie ściśle według planów zatwierdzonych przez Wydział kraj. w porozumieniu z krajowym Komitetem restauracji Wawelu, oraz że także w przyszłości Towarzystwo stosować się ma do wskazówek Wydziału krajowego co do konserwacji budynku.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Adam Gołuchowski w. r.

Sprawozdawca

Mieczysław Onyszkiewicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.

